

Nr XVIII/6

UCHWAŁA NR
RADY POWIATU JAROSŁAWSKIEGO
z dnia

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jarosławskim na lata 2025-2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)

Rada Powiatu Jarosławskiego, uchwała co następuje:

§ 1.

Uchwala się i przyjmuje do realizacji Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jarosławskim na lata 2025-2030, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jarosławskiego.

§ 3.

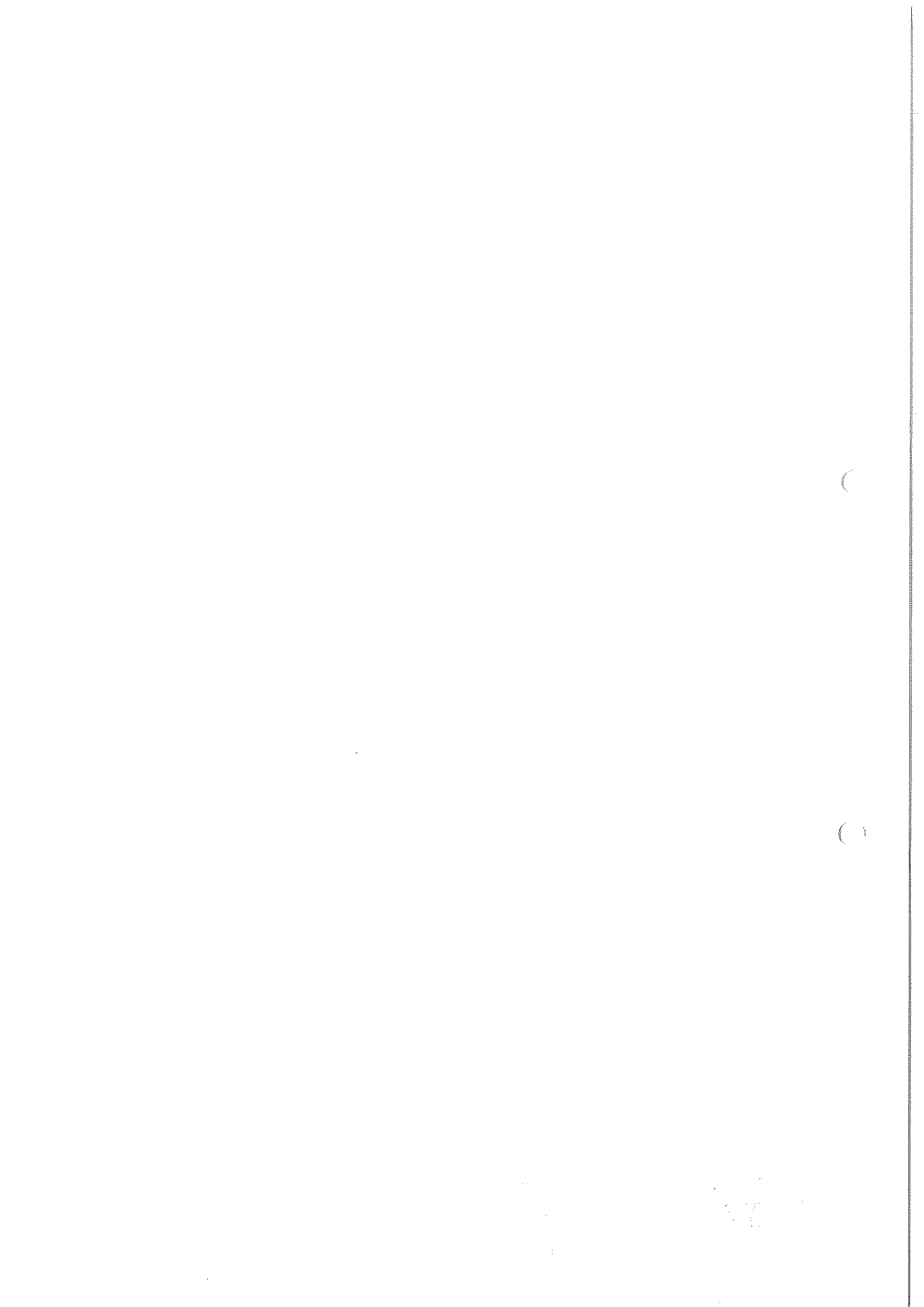
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Rada Prawny
Ewa Kaczmarz
Rz-P-154

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Jarosławiu
[Signature]
mgr Agnieszka Majowska

18.09.2025r.

[Signature]

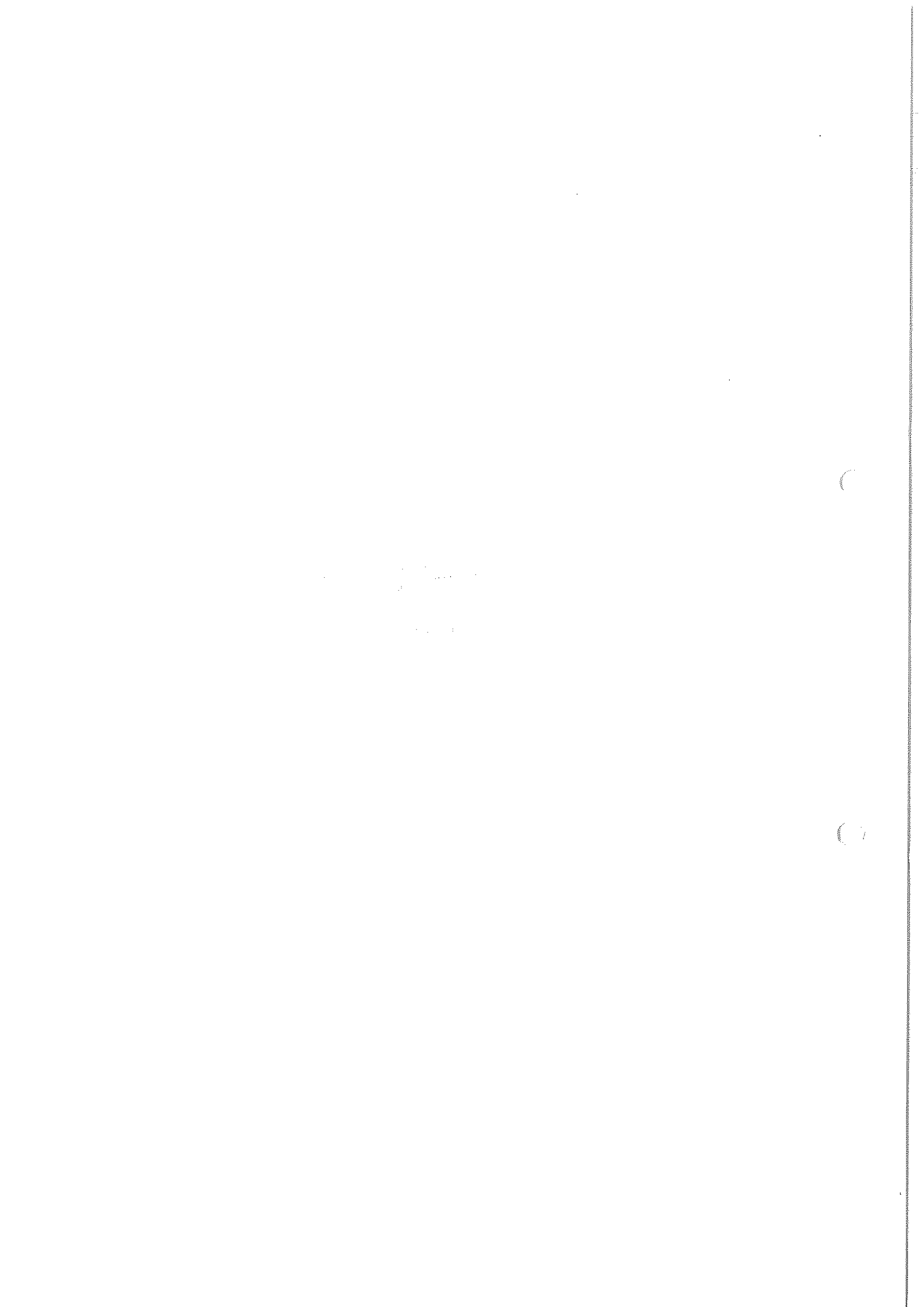
UZASADNIENIE

W myśl art. 6 ust. 3 pkt 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U z 2024 r. 1673) do zadań własnych powiatu należy w szczególności: opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym, mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Zadanie to jest jednym z celów szczegółowych, wynikających z Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Powiecie Jarosławskim na lata 2024-2030.

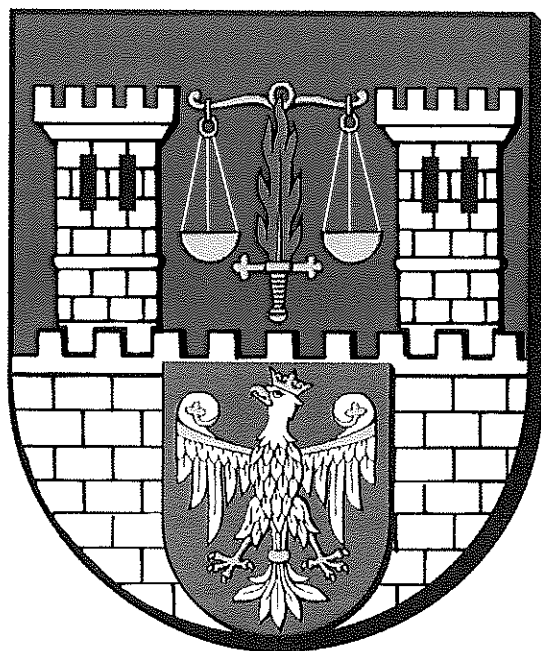
W związku z powyższym zasadnym jest przyjęcie niniejszego Programu.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Jarosławiu

mgr Agnieszka Majowska

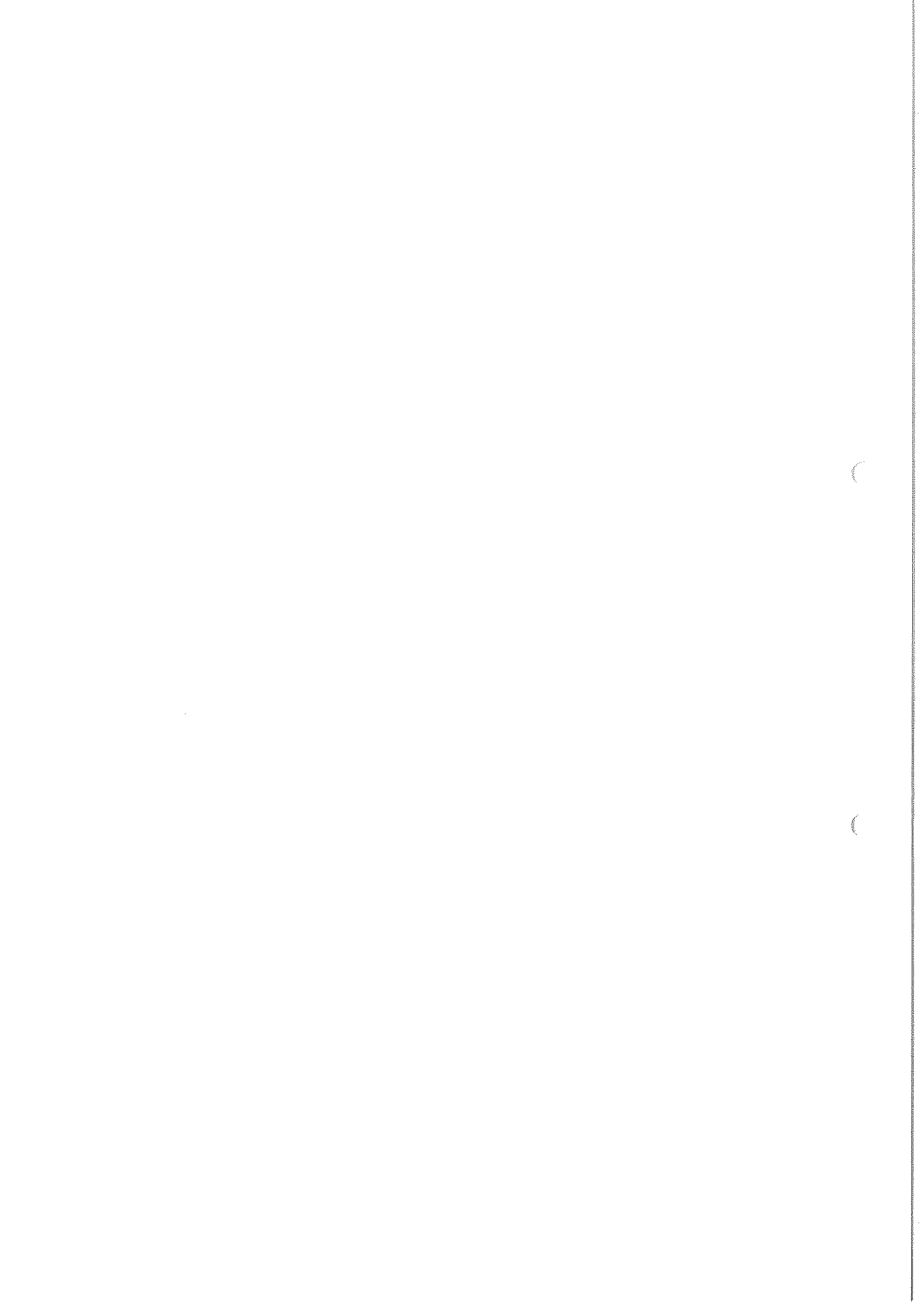
**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY W ZAKRESIE
PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD
WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ
W POWIECIE JAROSŁAWSKIM
NA LATA 2025-2030**

*„Dziecko ma prawo być sobą. Ma prawo do popełniania błędów. Ma prawo do posiadania własnego zdania. Ma prawo do szacunku.
Nie ma dzieci – są ludzie”.*

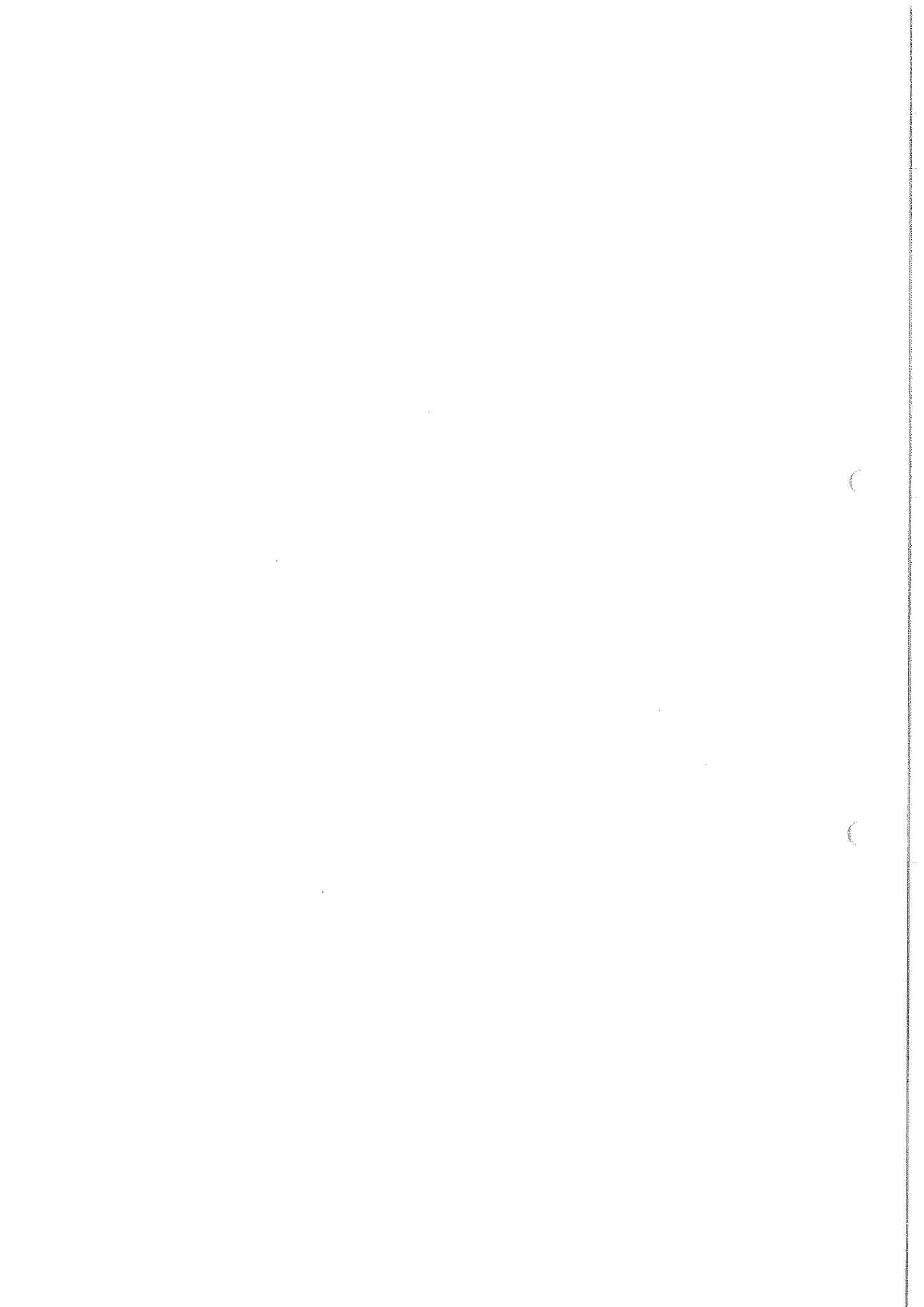
*„Wszystko, co osiągnięte tresurą, naciskiem, przemocą, jest nietrwale,
niepewne, zawodne”.*

Janusz Korczak

Spis treści

Wstęp	3
I. Założenia Programu	5
1. Prawne uwarunkowania Programu	5
2. Skala zjawiska przemocy na terenie Powiatu Jarosławskiego	6
3. Cele Programu	18
4. Adresaci Programu	19
5. Przewidywane efekty realizacji Programu	20
II. Źródła finansowania Programu	21
III. Monitoring i ewaluacja Programu	22
Zakończenie	23

Wstęp

Rodzina jest środowiskiem, które powinno zapewniać dziecku bezpieczeństwo i prawidłowe warunki do rozwoju fizycznego, społecznego, poznawczego i emocjonalnego. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko czuje się bezpiecznie, ma poczucie stabilizacji, jest pewne siebie, otwarte, chętnie podejmuje aktywność, przy czym jest wytrwałe ponieważ zna sposoby postępowania, możliwości osiągnięcia wyznaczonych sobie celów oraz pokonywania trudności. Natomiast rodzina, która nie potrafi sprostać obowiązkom wobec dzieci oraz nie pozwala na zaspokojenie potrzeb, które są niezbędne do prawidłowego rozwoju określana jest mianem rodziny dysfunkcyjnej. Dziecko żyjące w takiej rodzinie narażone jest na poczucie zagrożenia, ma poczucie winy, czuje się odpowiedzialne za zaistniałą sytuację, przy czym jest bezradne, ponieważ nie wie jak sobie poradzić z problemem przemocy oraz do kogo zwrócić się o pomoc, ponieważ to rodzice jako najbliższe osoby zawiedli. Zapewnienie odpowiedniego wsparcia i pomocy rodzinom w takich sytuacjach może przyczynić się do wzmocnienia kompetencji rodziców, polepszenia ich sytuacji i pomocy w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami w życiu codziennym. Tego typu oddziaływania nazywamy profilaktyką.

W wielu środowiskach ciągle silnie zakorzenione są różnego rodzaju mity i stereotypy dotyczące ról w rodzinie, pozycji kobiety czy funkcjonowania dzieci. Znajduje to odzwierciedlenie w różnego rodzaju powiedzeniach i przysłowiach (np. „dzieci i ryby głosu nie mają”, „zły ten ptak, co własne gniazdo kala”, „nie mów nikomu, co się dzieje w domu” itp.) oraz przekonaniach (np. „nie należy wtrącać się w cudze sprawy rodzinne”, „jak mąż bije, to kocha”, „bicie to oznaka zazdrości, a to znaczy, że miał do niej powody” itp.). Niektórzy rodzice ze szczególnym okrucieństwem wymierzają kary cielesne swoim dzieciom. Zdarzenia te mają miejsce nie tylko w rodzinach patologicznych, gdzie „rządzi” alkohol, lecz również u osób powszechnie szanowanych i uważanych za przyzwoitych. Dzieje się tak ponieważ Ci rodzice nie dają sobie rady z własnymi emocjami – z poczuciem bezsilności, złością, idą na skróty, bo nie umieją inaczej.

Profilaktyczne przeciwdziałanie krzywdzeniu dzieci to szereg działań mających na celu przede wszystkim psychoedukację oraz eliminowanie lub redukcję czynników mogących nasilać stres u rodziców. Dzięki obniżaniu poziomu stresu, rodzice mają szansę na lepsze radzenie sobie z wychowywaniem dzieci. Dlatego też należy podejmować działania o charakterze profilaktycznym, realizując w ten sposób prawo do bezpiecznego dzieciństwa z uwzględnieniem poszanowania praw i autonomii rodziny. Zapobieganie występowaniu oraz ograniczenie skali i skutków zjawiska przemocy wobec dzieci wymaga systemowych i planowych działań, a także współpracy wielu podmiotów zaangażowanych w pomoc rodzinie.

Dlatego stworzono niniejszy Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą, którego zasadniczym celem jest przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci oraz wspieranie rodziny zagrożonej przemocą domową.

Niniejszy Program został opracowany w oparciu o diagnozę zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Jarosławskiego, przeprowadzoną na podstawie danych za lata 2022 – 2024 uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej, Komendy Powiatowej Policji oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej z terenu Powiatu Jarosławskiego. Podstawę prawną Programu stanowi art. 6 ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej: **„do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.”**

Na potrzeby Programu użyta została definicja przemocy zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej w brzmieniu: **„przemoc domowa** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Zadaniem samorządu powiatowego jest kreowanie tak polityki społecznej i rodzinnej tak, aby sprzyjała ona zapewnieniu możliwie najkorzystniejszych warunków życia i rozwoju dziecka oraz innych członków rodziny. Natomiast wyzwaniem dla służb pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej jest skuteczne podejmowanie działań, które prowadzić będą do poprawy relacji rodzinnych i ograniczenia zachodzących w niej zjawisk przemocowych. Dlatego w sytuacji wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza gdy dziecko

jest osobą, która bezpośrednio jej doznaje, inicjuje się działania interwencyjne. Muszą być one podejmowane zdecydowanie, bo mają charakter ratowniczy. Zanim jednak dojdzie do zdarzenia kryzysowego, wiele sytuacji w rodzinie można korygować oraz eliminować niepokojące zachowania czy też postawy.

I. Założenia Programu

1. Prawne uwarunkowania Programu

Obowiązujący w Polsce system interwencji wobec przemocy w rodzinie, a tym samym wobec dziecka dotkniętego przemocą/krzywdzeniem opiera się na przepisach prawa:

- **Konwencja o Prawach Dziecka** przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r., w art. 19 ust. 1 stanowi, że „Państwa- Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych”. Następnie w art. 19 ust. 2 Konwencji czytamy: „Tego rodzaju środki ochronne powinny zawierać skuteczne procedury w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również inne formy działań prewencyjnych dla ustalenia, informowania, wszczynania i prowadzenia śledztwa, postępowania oraz tam, gdzie jest to konieczne, ingerencji sądu.”
- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** zgodnie z art. 40: „Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Art. 71 podaje: „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”, z kolei art. 72 ust. 1 gwarantuje, że: „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.”
- **Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r.** w art. 6 ust. 1 określa, że „zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego (...)”, zgodnie z art. 6 ust. 3 „do zadań własnych powiatu należy w szczególności: opracowanie i realizacja programów

służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową”.

- *Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.*, która w art. 2 ust. 1 stanowi, że: „Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości” oraz ust. 2 „Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.”

- *Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.* w art. 3 ust. 1 wprowadza: „Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (...), w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej”.

Zapisy programu spójne są z dokumentami o zasięgu krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym:

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024- 2030,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Jarosławskim na lata 2024-2030.

2. Skala zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Jarosławskiego

Na potrzeby opracowania niniejszego programu przeprowadzono badanie ankietowe wśród ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Jarosławskiego, Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Jarosławiu. Uzyskane dane pozwoliły na ocenę skali zjawiska przemocy oraz podejmowanych działań w tym zakresie ze strony instytucji pomocowych.

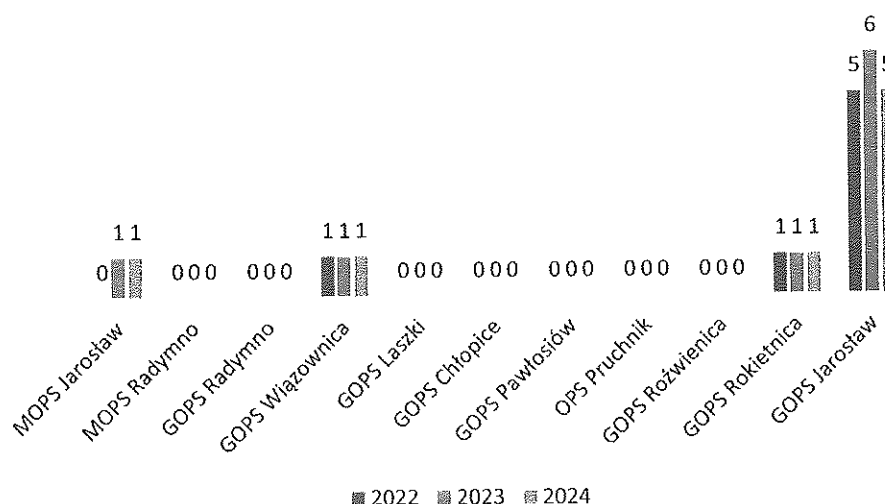
Wśród szeregu zadań ośrodków pomocy społecznej jest prowadzenie środowiskowych działań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób tego potrzebujących, w tym pomoc w rozwiązywaniu problemów osobistych, rodzinnych i społecznych. Jak wskazują dane uzyskane w badaniu ankietowym z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Jarosławskiego, poza prowadzeniem pracy socjalnej w każdej z gmin organizowane są

dotatkowe inicjatywy w zakresie działań profilaktycznych mających na celu zmianę zachowań i postaw rodzicielskich wobec dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Jak wskazuje poniższe zestawienie, jedynie cztery gminy Powiatu Jarosławskiego z jedenastu ankietowanych realizują programy osłonowe w ramach działań profilaktycznych.

Wykres 1.

Liczba realizowanych programów, w tym osłonowych w poszczególnych gminach Powiatu Jarosławskiego

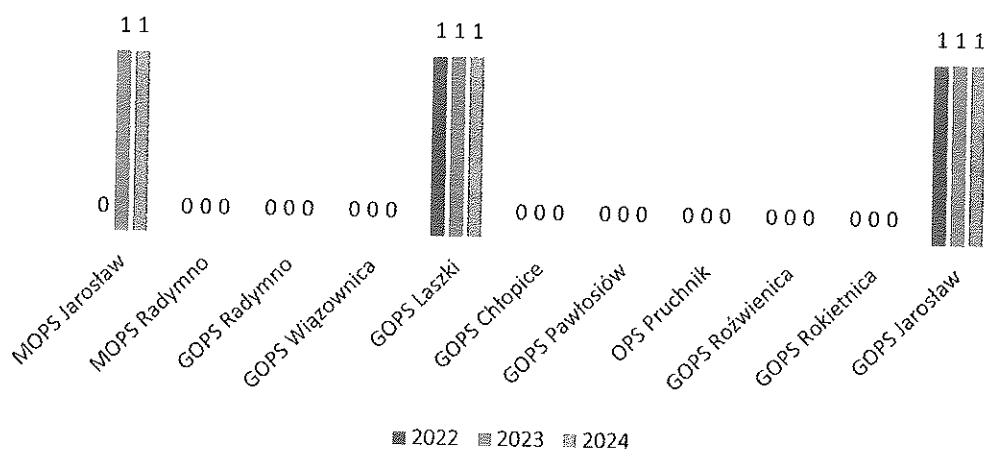

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

Tylko dwie z ankietowanych gmin – tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu zapewniają grupy wsparcia dla osób potrzebujących oraz warsztaty podnoszące kompetencje opiekuńczo – wychowawcze. Wsparcie psychologiczne zapewniają trzy ośrodki pomocy społecznej - Miejski i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu oraz od 2022r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Laszkach, co ilustruje poniższy wykres:

Wykres 2.

**Zapewnienie wsparcia psychologicznego
w poszczególnych gminach Powiatu Jarosławskiego**

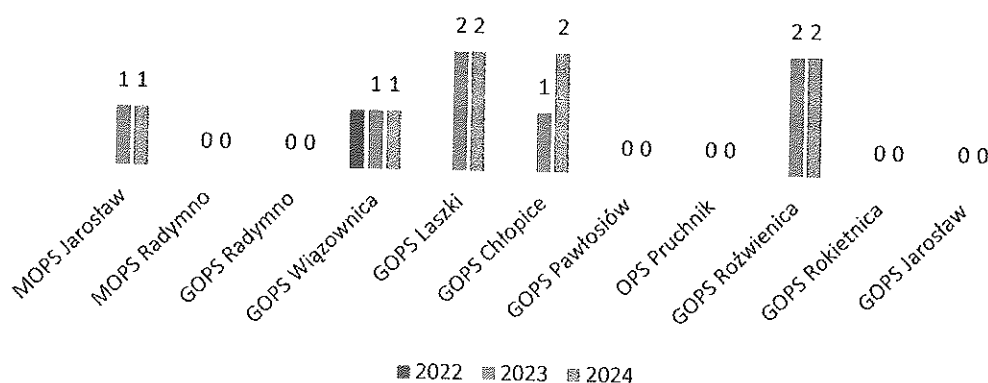

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

Istotnym elementem w profilaktyce są kampanie promujące prawidłowe postawy wychowawcze. Na podstawie danych ankietowych ustalono, iż na przestrzeni lat 2023 – 2024 w pięciu gminach Powiatu Jarosławskiego organizowane były tego rodzaju działania, natomiast w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiązownicy kampanie prowadzone były od 2022r., co przedstawia poniższe zestawienie.

Wykres 3.

**Kampanie promujące prawidłowe postawy wychowawcze
w poszczególnych gminach Powiatu Jarosławskiego**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

Wśród ankietowanych ośrodki pomocy społecznej wskazują również na inne podejmowane inicjatywy w ramach działań profilaktycznych.

Tabela 1. Inicjatywy w zakresie profilaktyki przemocy domowej podejmowane przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Jarosławskiego w latach 2022- 2024

Gmina	2022	2023	2024
MOPS Jarosław	brak	1. indywidualna terapia psychologiczna 2. półkolonia z warsztatami podnoszącymi kompetencje miękkie	1. indywidualna terapia psychologiczna 2. półkolonia z warsztatami podnoszącymi kompetencje miękkie
MOPS Radymno	brak	brak	brak
GOPS Radymno	brak	brak	brak
GOPS Wiązownica	brak	brak	brak
GOPS Laszki	brak	brak	brak
GOPS Chłopice	brak	1. Opracowanie i kolportaż ulotki 2. materiały informacyjno – edukacyjne umieszczone na BIP oraz na tablicy ogłoszeń	1. Opracowanie i kolportaż ulotki 2. materiały informacyjno – edukacyjne umieszczone na BIP oraz na tablicy ogłoszeń
GOPS Pawłosiów	Poradnictwo socjalne	Poradnictwo socjalne	Poradnictwo socjalne
OPS Pruchnik	brak	brak	brak
GOPS Rozwienica	Punkt Informacyjno – Konsultacyjny dla osób będących w kryzysie, w trudnej sytuacji życiowej w związku z uzależnieniem, przemocą domową	Punkt Informacyjno – Konsultacyjny dla osób będących w kryzysie, w trudnej sytuacji życiowej w związku z uzależnieniem, przemocą domową	Punkt Informacyjno – Konsultacyjny dla osób będących w kryzysie, w trudnej sytuacji życiowej w związku z uzależnieniem, przemocą domową
GOPS Rokietnica	brak	Warsztaty – Przeciwdziałanie przemocy	1. Razem przeciw cyberprzemocy, bezpieczny Internet 2. Asertywność kontra agresja 3. Rozwiązywanie konfliktów
GOPS Jarosław	Poradnictwo prawne	Poradnictwo prawne	Poradnictwo prawne

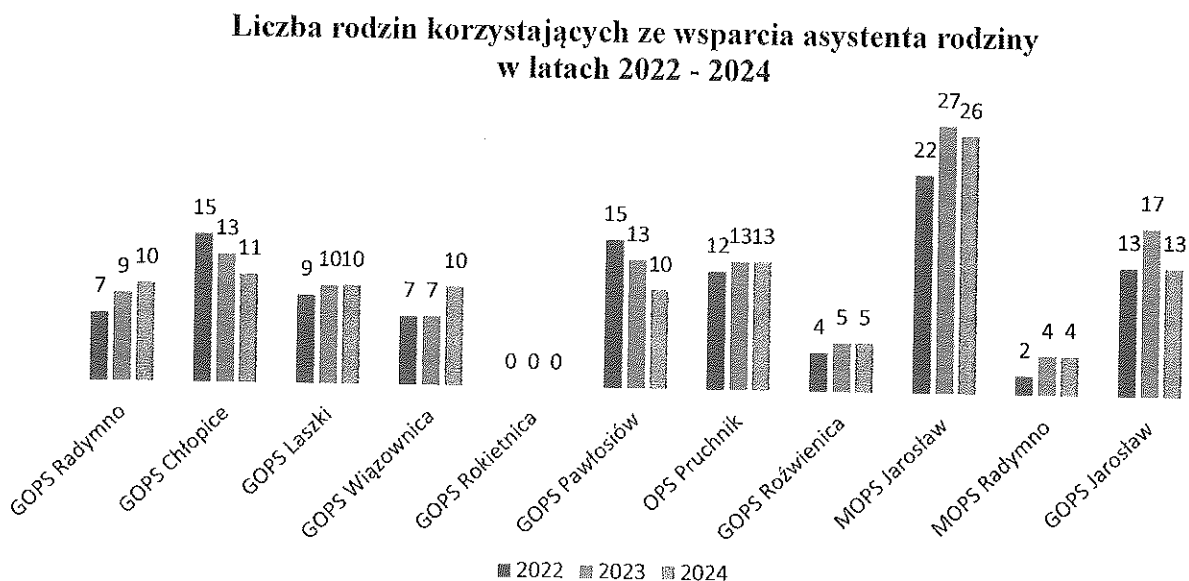
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

Jak prezentuje powyższa tabela, w 6 ośrodkach pomocy społecznej na 11 ankietowanych realizowane są działania informujące, wspierające i podnoszące świadomość w zakresie stosowania właściwych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych wobec dzieci przebywających w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Nie sposób pominąć roli asystenta rodziny, która stanowi pomoc rodzinie w kryzysie czy w przewyciężaniu trudności życiowych. Jego zadaniem jest motywowanie członków rodziny do zmiany postaw i trudnych zachowań, jak również wspieranie rodzin i podejmowanie działań profilaktycznych mających na celu pozostawienie dzieci w środowisku rodzinnym.

Poniżej przedstawiono liczbę rodzin z Powiatu Jarosławskiego, które na przestrzeni lat 2022 – 2024 objęte były wsparciem asystenta rodziny.

Wykres 4.

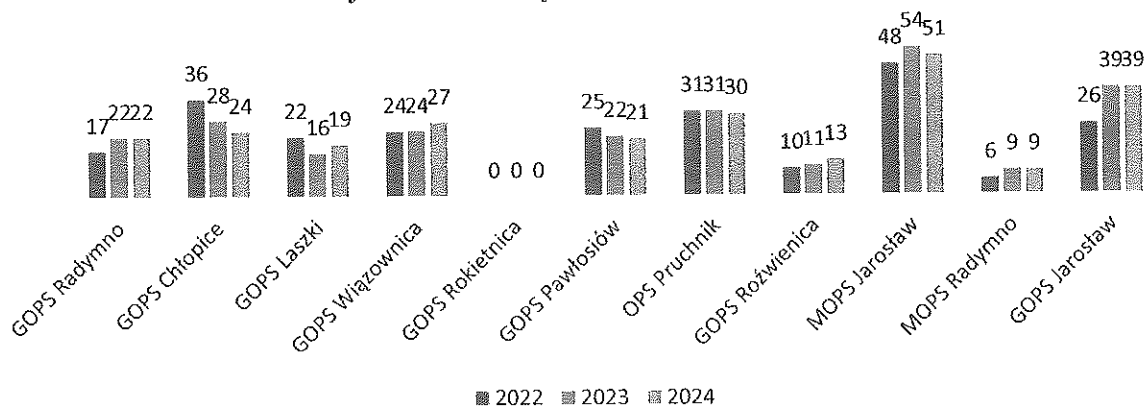
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

Jak obrazuje powyższy wykres, w latach 2022 – 2024 dostrzega się wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na terenie sześciu gmin Powiatu. Największe potrzeby w tym zakresie zaobserwowano na terenie gminy miejskiej Jarosław. Jedynie w gminie Rokietnica na przestrzeni analizowanego okresu, żadna z rodzin nie korzystała ze wsparcia asystenta.

Z danych uzyskanych od poszczególnych gmin ustalono ponadto, że w omawianym okresie jedynie w gminach Pawłosiów, Wiązownica i gminie miejskiej Jarosław miały miejsce odmowy współpracy z asystentem ze strony rodziny – łącznie sześć rodzin. Poniżej zaprezentowano zestawienie liczby dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny

Wykres 5.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022 - 2024

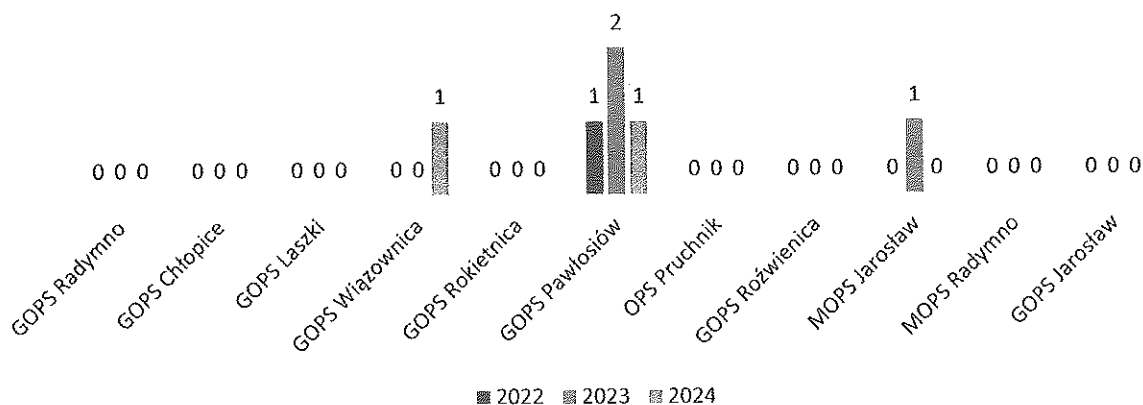

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

Jak wskazują powyższe dane, najwięcej dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022 – 2024 wykazał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu, natomiast najmniejszą liczbę małoletnich wykazała gmina miejska Radymno.

Wykres 6.

Liczba rodzin, które odmówiły współpracy z asystentem rodziny w latach 2022 - 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

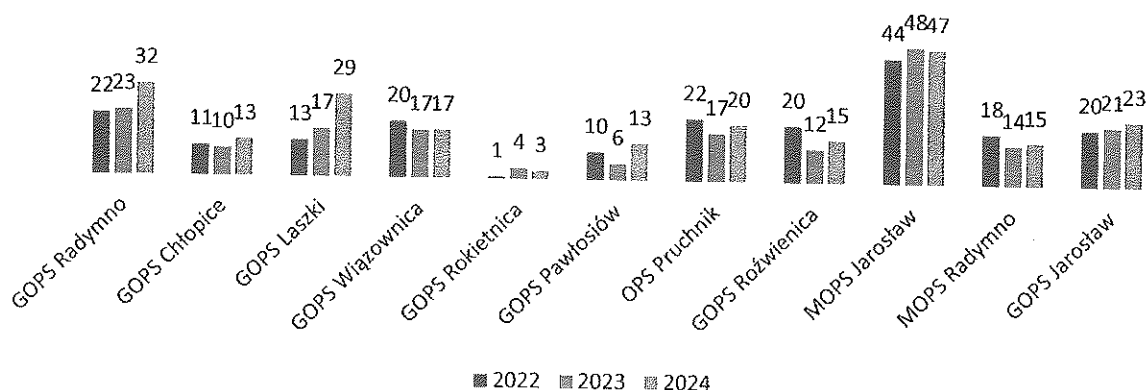
Nie sposób precyzyjnie ustalić skali zjawiska przemocy domowej, bowiem wiele takich zdarzeń pozostaje nieujawniona. Najczęściej spowodowane jest to poczuciem wstydu osób tego doświadczających i obawami przed konsekwencjami ze strony osób stosujących przemoc.

Jednym z narzędzi pomocnym w ustaleniu przybliżonej liczby zdarzeń związanych ze zjawiskiem przemocy domowej jest procedura „Niebieskie Karty”.

Na podstawie zgromadzonych danych z gmin terenu Powiatu Jarosławskiego dokonano zestawienia liczby wszczętych procedur.

Wykres 7.

Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" w latach 2022 - 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

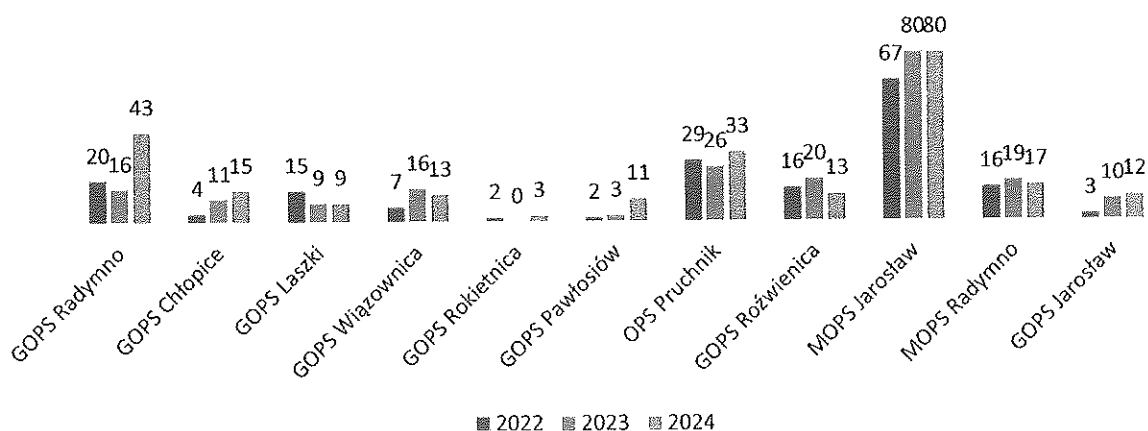
Jak wynika z powyższego wykresu, w latach 2022 – 2024 największą skalę zdarzeń mających konsekwencje w postaci procedury „Niebieskie Karty” wykazała gmina miejska Jarosław. W pięciu gminach dostrzega się wzrost liczby prowadzonych procedur, co może być związane z nasileniem się zjawiska przemocy domowej lub jego większą wykrywalnością. Najmniejszą liczbę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” wykazuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy, gdzie w omawianym okresie odnotowano jedynie 8 takich przypadków.

Ogromnie istotną, a zarazem niepokojącą kwestią jest przebywanie dzieci w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Należy podkreślić, że nie w każdej rodzinie objętej procedurą „Niebieskie Karty” przemoc skierowana jest bezpośrednio do dzieci w niej przebywających, jednak należy z całą stanowczością podkreślić, że dzieci jako świadkowie aktów przemocy uczestniczą w nich, bowiem są częścią patologicznego układu i relacji, w których tkwią. Doświadczenie przemocy domowej uderza najbardziej w dzieci, bowiem jako świadkowie bardziej odczuwają bezsilność, brak wpływu na zaistniałą sytuację, zagrożenie dla ich bezpieczeństwa. Brak stabilizacji, lęk i strach, w którym dziecko wzrasta zaburza całkowicie jego postrzeganie świata i swojej osoby. Takie funkcjonowanie rodziny jako

jedynego środowiska znanego dziecku stanowi dla niego ogromne zagrożenie. Dlatego też sytuacje przemocy domowej winny być zawsze analizowane w kontekście całej rodziny mając na uwadze dzieci, które mają znacznie ograniczone możliwości oceny sytuacji oraz zwracania się o pomoc. Na przestrzeni lat 2022 - 2024 liczba dzieci z terenu Powiatu Jarosławskiego, w których dokumentowano stosowanie przemocy domowej kształtuje się następująco:

Wykres 8.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2022 - 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 11 Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Jarosławskiego

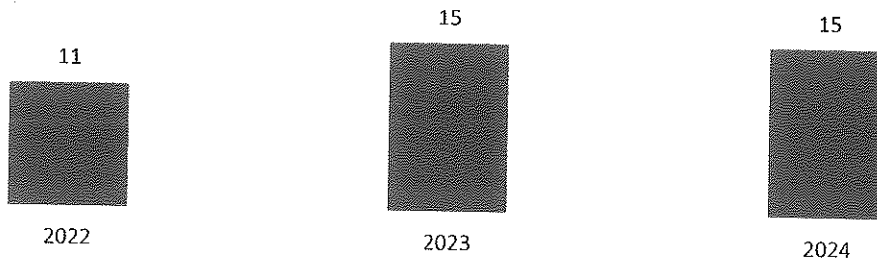
Jak przedstawia powyższy wykres, najwięcej dzieci w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” na przestrzeni trzech ostatnich lat przebywało na terenie gminy miejskiej Jarosław. Natomiast w gminie Rokietnica najmniej, bo jedynie pięcioro dzieci.

Jednym z narzędzi w ramach procedury „Niebieskie Karty” jest wydanie nakazu opuszczenia miejsca zamieszkania. Taki nakaz może zostać wydany przez policję w przypadku, gdy istnieje realne zagrożenie zdrowia lub życia osoby pokrzywdzonej ze strony osoby stosującej przemoc.

Liczba wydanych przez policję nakazów opuszczenia miejsca zamieszkania w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” z terenu Powiatu Jarosławskiego przedstawia się następująco:

Wykres 9.

Liczba wydanych nakazów opuszczenia miejsca zamieszkania w rodzinach objętych procedurą "Niebieskie Karty" w latach 2022 - 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z KPP w Jarosławiu

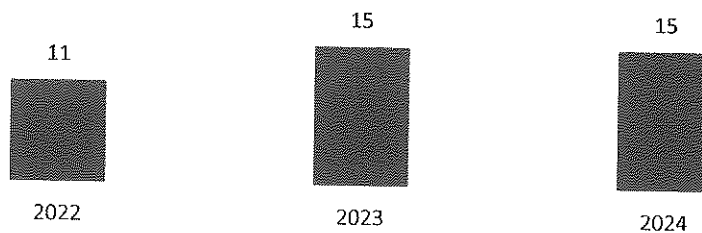
Powyższe zestawienie wskazuje na utrzymywanie się na podobnym poziomie liczby nakazów opuszczenia miejsca zamieszkania na przestrzeni ostatnich 3 lat.

Kolejnym rozwiązaniem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, jednocześnie skutecznym narzędziem do ochrony osób pokrzywdzonych jest wydanie zakazu zbliżania się przez policję. Zakaz zbliżania się jest stosowany, gdy osoba doznająca przemocy domowej jest realnie zagrożona przez sprawcę. Zakaz ten może być wydany podczas interwencji policji w miejscu zamieszkania lub w związku z powzięciem informacji o przemocy domowej.

Jak wynika z danych przedstawionych poniżej, liczba wydanych przez policję zakazów zbliżania wobec osób stosujących przemoc domową na terenie powiatu jarosławskiego pokrywa się z liczbą wydanych nakazów opuszczenia miejsca zamieszkania w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Wykres 10.

Liczba wydanych zakazów zbliżania w rodzinach objętych procedurą "Niebieskie Karty" w latach 2022 - 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z KPP w Jarosławiu

Poza działaniami interwencyjnymi w przypadkach występujących już zdarzeń i aktów przemocy domowej wskazanych powyżej, w ciągu ostatnich lat prowadzone były przez wydział prewencji Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu następujące działania profilaktyczne :

- organizowanie spotkań z osobami stosującymi przemoc domową mające charakter edukacyjno – ostrzegawczy;
- informowanie osób dotkniętych przemocą o sposobach radzenia sobie z traumą, wskazywanie możliwości uzyskania wsparcia ze strony instytucji pomocowych;
- informowanie sądu oraz prokuratury o zdarzeniach (wgląd w sytuację rodzinną) nawet gdy nie sporządzono „Niebieskiej Karty”.

Wydaje się, iż kluczowym elementem profilaktyki przemocy wobec dzieci jest podejmowanie działań, które mają na celu budowanie zasobów rodziców takich jak kompetencje opiekuńczo- wychowawcze, umiejętność radzenia sobie ze stresem czy umiejętność rozwiązywania problemów. Powyższe działania realizowane są przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Jarosławiu.

Tabela 2. Działania podejmowane przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Jarosławiu w zakresie wsparcia rodziny w latach 2022- 2024

	Zajęcia podnoszące kompetencje opiekuńczo- wychowawcze dla rodziców i opiekunów	Liczba uczestników
2022 r.	Konsultacje z rodzicami, udzielanie porad oraz wsparcia w ramach głównych oddziaływań poradni i wspierania kompetencji opiekuńczo- wychowawczych	50
2023 r.	Grupa wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży ze spektrum autyzmu	12
	Konsultacje z rodzicami, udzielanie porad oraz wsparcia w ramach głównych oddziaływań poradni i wspierania kompetencji opiekuńczo- wychowawczych	48
2024 r.	Program „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”	10
	Grupa wsparcia dla rodziców dzieci z autyzmem i zespołem Aspergera	4
	Grupa wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży ze spektrum autyzmu	12
	Grupa wsparcia dla rodziców dzieci ze spektrum autyzmu	7
	Konsultacje z rodzicami, udzielanie porad oraz wsparcia w ramach głównych oddziaływań poradni i wspierania kompetencji opiekuńczo- wychowawczych	60

Źródło: dane z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Jarosławiu

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Jarosławiu podejmuje również działania z zakresu profilaktyki przemocy wśród dzieci i młodzieży, współpracy z placówkami edukacyjnymi oraz wsparcia nauczycieli, wychowawców i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno- pedagogicznej w placówkach oświatowych w zakresie radzenia sobie ze zjawiskiem przemocy oraz pracy z rodziną.

Tabela 3. Działania podejmowane przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Jarosławiu w zakresie profilaktyki przemocy w latach 2022- 2024

	Podjęmowane działania/ inicjatywy/programy z zakresu profilaktyki przemocy wobec/wśród dzieci i młodzieży	Podjęmowane działania w ramach współpracy z placówkami edukacyjnymi w ramach profilaktyki przemocy wśród dzieci i młodzieży np. prelekcje, konsultacje, spotkania z uczniami	Podjęmowane działania wobec nauczycieli, wychowawców i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno- pedagogicznej w placówkach oświatowych w zakresie radzenia sobie ze zjawiskiem przemocy oraz pracy z rodziną (np. grupy wsparcia, konsultacje, szkolenia)
2022 r.	Zajęcia warsztatowe dla uczniów Szkoła Podstawowa w Wietlinie kl.7 „Profilaktyka agresji i przemocy rówieśniczej”.		Grupa wsparcia, sieć współpracy pedagogów i psychologów szkolnych i psychologów szkolnych szkół podstawowych.
2023 r.	Zajęcia z zakresu profilaktyki przemocy rówieśniczej i integracji zespołu klasowego Szkoła Podstawowa w Rokietnicy.	Prelekcja dla uczniów szkół średnich nt. „Przyczyny uzależnienia od alkoholu”.	Grupa wsparcia, sieć współpracy pedagogów i psychologów szkolnych i psychologów szkolnych szkół podstawowych.
2024 r.		1.Szkolenie Rady Pedagogicznej nt. zachowań agresywnych u dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego- Miejskie Przedszkole nr 10 w Jarosławiu 2.Zajęcia warsztatowe „Stop hejtowi” dla uczniów szkoły podstawowej	1.Grupa wsparcia, sieć współpracy pedagogów i psychologów szkolnych i psychologów szkolnych szkół podstawowych. 2.Prezentacja na III Konferencji Naukowej „Agresja i przemoc rówieśnicza, strategie zapobiegania”.

Źródło: dane z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Jarosławiu

Swój udział w przeciwdziałaniu przemocy domowej ma również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu realizując program korekcyjno-edukacyjny. Program ten skierowany jest do osób stosujących przemoc domową potwierdzoną procedurą „Niebieskie Karty”. Głównym celem jest nauczenie osób stosujących przemoc domową samokontroli,

kształtowanie partnerstwa i szacunku oraz odpowiedzialności za popełnione czyny. Program ten obejmuje psychoedukację, treningi umiejętności, a także wsparcie psychologiczne. Jego uczestnikami mogą być osoby skierowane przez inne instytucje lub osoby zgłaszające się dobrowolnie.

Jak przedstawia poniższy wykres na przestrzeni ubiegłych trzech lat do niniejszego programu zgłosiło się 35 osób, z których ukończyło go 26 osób.

Wykres 11.

Źródło: opracowanie własne

Od 2024r. realizowany jest również Program psychologiczno – terapeutyczny dedykowany osobom stosującym przemoc domową, którego formuła zakłada spotkania grupowe i indywidualne z uczestnikami oraz zajęcia wspólne z małżonkami/partnerkami/osobami doświadczającymi przemocy. W pierwszej edycji powyższego Programu uczestniczyło 12 osób, z których wszyscy uzyskali zaświadczenie o jego ukończeniu.

3. Cele Programu

Cel główny Programu:

Ograniczenie problemu przemocy i skutków stosowania przemocy poprzez prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci w rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy domowej.

Harmonogram działań.

L p.	Cel szczegółowy	Działanie	Wskaźniki osiągnięcia celu	Termin realizacji
1.	Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie prawidłowych metod wychowawczych	Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (ulotki, broszury, publikacje) poprzez stronę internetową, tablicę ogłoszeń w tut. PCPR oraz współpracę z innymi instytucjami Udział w akcjach organizowanych przez inne instytucje, fundacje czy kościoły	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych Liczba podjętych inicjatyw	2025-2030
2.	Wsparcie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców będących w kryzysie	Zorganizowanie i prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców	Liczba osób biorących udział w grupie wsparcia	2026-2030
3.	Wsparcie pedagogów i wychowawców w propagowaniu właściwych postaw u dzieci w obszarze profilaktyki przemocy	Włączenie się do akcji „Dzieciństwo bez przemocy” Przekazanie materiałów edukacyjnych dot. akcji do szkół podstawowych i średnich powiatu jarosławskiego	Liczba szkół, które podjęły inicjatywę udziału w akcji Liczba zrealizowanych zajęć z wykorzystaniem przekazanych materiałów	2025-2030

4.	Podnoszenie świadomości swoich praw oraz umiejętności rozwiązywania problemów	Udzielanie wsparcia poprzez poradnictwo prawne i psychologiczne w Punkcie Interwencji Kryzysowej	Liczba udzielonych porad	2025-2030
5.	Poszerzanie wiedzy dotyczącej profilaktyki przemocy domowej	Organizacja konferencji dotyczącej profilaktyki przemocy domowej	Liczba instytucji oraz liczba osób biorących udział w konferencji	2028

Głównym i bezpośrednim realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, natomiast w podejmowanych działaniach pośrednio (np. poprzez wywieszenie na tablicach informacyjnych) będą uczestniczyć ośrodki pomocy społecznej, szkoły powiatowe, Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jarosławiu, świetlice środowiskowe oraz parafie z terenu Powiatu Jarosławskiego.

4. Adresaci Programu

Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jarosławskim na lata 2025– 2030 skierowany jest do mieszkańców Powiatu Jarosławskiego, w szczególności do:

- rodzin i dzieci zagrożonych przemocą domową;
- rodzin i dzieci doświadczających przemocy domowej;
- rodzin dysfunkcyjnych;
- rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- świadków przemocy.

5. Przewidywane efekty realizacji Programu

Celem oddziaływań społecznych obniżających poziom aprobaty dla przemocy, a podnoszących poziom reagowania na przemoc jest kształtowanie postawy wspólnej odpowiedzialności za dobro dzieci i świadomości swojego udziału. Szeroko rozumiana edukacja społeczna jest postulowanym działaniem na rzecz ochrony dzieci i kształtowania bezprzemocowego kontekstu ich rozwoju, celem podniesienia ich bezpieczeństwa, ale też ich psychospołecznego komfortu wychowywania się w warunkach poszanowania, godności i podmiotowości.

Zakłada się, że realizacja podstawowego założenia Programu, jakim jest profilaktyka w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową, przyniesie:

- zwiększenie świadomości i wzrost wiedzy rodzin z terenu Powiatu Jarosławskiego na temat prawidłowych metod wychowawczych,
- zwiększenie świadomości wśród mieszkańców Powiatu Jarosławskiego na temat zapobiegania przemocy domowej;
- zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej;
- wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania pomocy i wsparcia ze strony różnych instytucji;
- poprawę funkcjonowania rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- wzmocnienie współpracy służb i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

W celu osiągnięcia zamierzonych rezultatów niezbędna jest aktywna współpraca lokalnych samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Podejmowane działania profilaktyczne mają na celu zapobiegać nasilaniu się zjawiska przemocy domowej, zwłaszcza wobec dzieci poprzez promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych.

II. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania Programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jarosławskim na lata 2025 – 2030 będą:

- środki własne pochodzące z budżetu powiatu;
- środki przekazane powiatowi z budżetu państwa (dotacje);
- inne źródła

III. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitorowanie Programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jarosławskim na lata 2025 - 2030 odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z realizowanych zadań. Ewaluacja Programu przebiegała będzie w oparciu o analizę i przetwarzanie zebranych danych własnych oraz pozyskanych od współpracujących instytucji i podmiotów.

Zakończenie

Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową jest istotnym elementem zbudowanego w Powiecie systemu przeciwdziałania przemocy domowej. W Powiecie Jarosławskim realizowany jest bowiem Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie tego zjawiska w Powiecie Jarosławskim. Natomiast pierwszym z czterech celów szczegółowych tego dokumentu jest: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Mając świadomość, że stosowania przemocy uczymy się w toku procesu wychowania, istotne jest zatem, by przeciwdziałanie temu zjawisku rozpocząć od źródła. Aby zwiększyć skuteczność powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, treść niniejszego Programu koncentruje się wokół problematyki przeciwdziałania powielaniu nieprawidłowych wzorców wychowania. Ten fakt, odróżnia Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, od Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Jarosławskim na lata 2024-2030.

Istotnym elementem Programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jarosławskim na lata 2025 – 2030, poza poprawą funkcjonowania rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz zwiększeniem świadomości wśród mieszkańców na temat zjawiska przemocy domowej jest wzmocnienie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Realizacja Programu powinna przyczynić się do poprawy poczucia bezpieczeństwa osób znajdujących się w grupie ryzyka oraz wpłynąć na ograniczenie skali i skutków zjawiska przemocy domowej w Powiecie Jarosławskim. Należy zaznaczyć, że koncentracja działań z zakresu szeroko rozumianej profilaktyki nie może skupić się wyłącznie na dziecku, ale powinna obejmować wszystkich członków rodziny.

Dzięki niniejszemu Programowi jednostki zaangażowane w świadczenie pomocy na rzecz dziecka uwikłanego w zjawisko przemocy domowej na terenie Powiatu Jarosławskiego będą działać spójnie i celowo, co przybliży do osiągnięcia założonych w nim celów.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Jarosławiu

mgr Agnieszka Majowska

Wykaz wykresów i tabel:

- Wykres 1. Liczba realizowanych programów, w tym osłonowych w poszczególnych gminach Powiatu Jarosławskiego.
- Wykres 2. Zapewnienie wsparcia psychologicznego w poszczególnych gminach Powiatu Jarosławskiego
- Wykres 3. Kampanie promujące prawidłowe postawy wychowawcze w poszczególnych gminach Powiatu Jarosławskiego
- Wykres 4. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2022- 2024
- Wykres 5. Liczba dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022- 2024
- Wykres 6. Liczba rodzin, które odmówiły współpracy z asystentem rodziny w latach 2022- 2024
- Wykres 7. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2022- 2024
- Wykres 8. Liczba dzieci przebywających w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2022- 2024
- Wykres 9. Liczba wydanych nakazów opuszczenia miejsca zamieszkania w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2022- 2024
- Wykres 10. Liczba wydanych zakazów zbliżania w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2022- 2024
- Wykres 11. Liczba uczestników Programu korekcyjno- edukacyjnego realizowanego przez PCPR w Jarosławiu w latach 2022- 2024
- Tabela 1. Inicjatywy w zakresie profilaktyki przemocy domowej podejmowane przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Jarosławskiego w latach 2022- 2024
- Tabela 2. Działania podejmowane przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Jarosławiu w zakresie wsparcia rodziny w latach 2022- 2024
- Tabela 3. Działania podejmowane przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Jarosławiu w zakresie profilaktyki przemocy w latach 2022- 2024